

22.55x30.12	1	6	עמוד	מוסף	G גלובס -	22/03/2024	89678197-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790							

Karny@globes.co.il
 לרשימות קודמות:
 yoavkarny.com
 YoavKarny

יואב קרני ← וושינגטון

תודה, לורד בלפור

לאחר שפלסטינית השחיתה את דיוקנו בקיימברידג', הבה נקים אנדרטה ענקית לכבוד האיש שנתן לנו את ההצהרה, והתחיל את הקריירה שלו בדיוק לפני 150 שנה

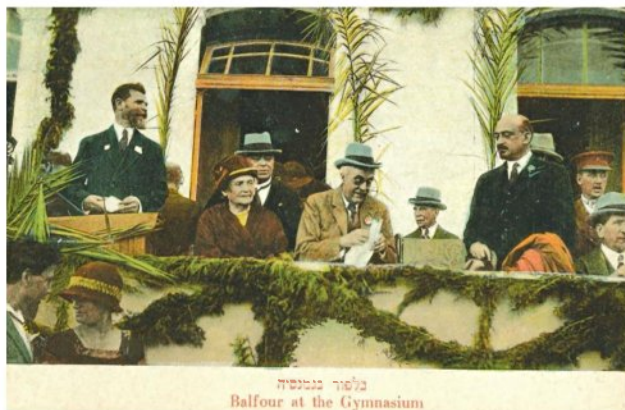
הציונות לא התביישה במינוח הזה, מפני שבשלהי המאה ה-19 קולוניאליזם לא היה מילה גסה. אדרבה, אירופים טעמו בו טעם של קרמה, של אומץ ושל העזה. בני זמנם של בלפור ושל הרצל הפריחו את השממה בערכות אפריקה. מאה שנה ויותר אחר כך הקולוניאליזם ההוא מוזהה לחלוטין עם אפליה גזעית, עם ניצול, עם ריכוז ועם שעבוד. אין צריך לומר שיש הברל מהותי עמוק. האירופים שמו את פעמיהם אל ארץ חדשה, ללא כל זיקה היסטורית. הציונים חזרו אל ארץ שהייתה חרותה על לוח לבם. אבל במרוצת השנים פחתה הרומנטיות של הציונות, והימים האלה בעזה אינם מאירים פנים לחשודים בקולוניאליזם. הכתמת ישראל בחטא הקולוניאליזם היא אבן ריחיים כבדה. היא משמשת את אלה המכחישים את עצם זכותה להתגונן. מספר גדול של אנשים שלא שנאו את ישראל מלכתחילה מתקשים להביע לה ידידות, הרבה בגלל האסוציאציה הקולוניאליסטית.

גלויה שמנציחה את ביקורו של בלפור בגימנסיה הרצליה. עורך התרגשות גדולה

← הטור הזה חובב יובלות היסטוריים. להלן ידובר אפוא בשנת 1874. סוף סוף לכל מה שקרה בשנה ההיא מלאו או ימלאו 150 במהלך 2024. למשל, בחודש שעבר מלאו 150 לעליית בנג'מין דיוראלי לשלטון בכריטיניה, המדינאי היהודי הבכיר ביותר של כל הזמנים. נומינלית הוא היה נוצרי, אבל רק מטעמי נוחות. הוא לא החמיץ כל הזדמנות להפגין את זהותו היהודית ולהתפאר בה. בנובמבר השנה ימלאו 150 שנה להולדת וינסטון צ'רצ'יל. על שניהם, על דיוראלי ועל צ'רצ'יל, אפשר להגיד שהם הבריטים הגדולים ביותר של הזמן המודרני. הראשון הביא את האימפריה הבריטית אל שיא כוחה הפוליטי, אם גם לא הטריטוריאלי (בכוכמתו הצרופה הוא הבין את ההבדל); והשני הביא את האימפריה אל קיצה, אף כי ניסה להאריך את תוחלת חייה. בשנה הזאת קרה עוד משהו, אמנם דרמטי פחות, שצריך לעניין אותנו. בפברואר 1874 נכנס לפרלמנט הבריטי בפעם הראשונה צעיר גבוה, דק ויפה פנים ששמו היה ארתור ג'יימס בלפור. הוא התחיל בזה קריירה פוליטית ארוכה מאוד, 55 שנה, שבמהלכה שירת בקבינט הבריטי יותר זמן מכל בן זמנתו אחר - שלוש שנים כראש הממשלה ושש שנים כשר החוץ. אנחנו מכירים אותו משש השנים ההן, במהלכן, ב-1917, הוא כתב מכתב קצר, בן 67 מילים, ששינה את מהלך ההיסטוריה. הוא נודע עד מהרה כהצהרת בלפור.

משקל ליוצקי הקטשופ

אני רוצה להציע בזה רעיון, שלא יפתור את בעיית ההכתמה, אבל אולי יועיל לפיתוח קונטקסט היסטורי ומוסרי. הבה נהפוך את יום הולדתו של בלפור, ב-25 ביולי, ל"יום ירדי ישראל". הוא יעניק הזדמנות ללמד היסטוריה כנה, להראות שלא היה פשוט להיות ירד, ופשוט עוד פחות להישאר ירד. כיום זה יהיה אפשר גם להציע הכרה לירידים, חיים ומתים. "פרס בלפור לשלום ישראל" יוכל לכל הפחות לעורר תשומת לב, ואולי גם להציב משקל נגד ליוצקי הקטשופ.

בנובמבר 2022 יצקו קטשופ על פסלו של בלפור בבית הנבחרים בלונדון. אבל יש הבדל בין זה לבין ההשחתה של 2024. זו האחרונה מתרחשת בעיצומה של מערכה גדולת-ממדים נגד הלגיטימיות של מדינת הלאום

בלפור היה שייך לפסגת האצולה הבריטית, בן למשפחת ססיל, שאישון מפורסמה שימש את המלכה אליזבת הראשונה, במאה ה-16. הוא נולד לשלטון. דודו היה הלורד סולסברי, מְעַנְקֵי המפלגה השמרנית, יורשו של דיוראלי. כאשר סולסברי פרש, ב-1901, הוא הוריש את ראשות הממשלה לאחיינו ארתור. האחייץ לא עשה חיל. הוא הוביל את מפלגתו אל התבוסה הגדולה ביותר בתולדותיה ועוד שתי תבוסות קטנות. אבל הוא היה איש מעמיק ואנין טעם, שהתעניין בסיום מלחמות יותר מאשר בהתחלתן. הצהרת בלפור הייתה חוליה חיונית לחלוטין בשרשרת שאפשרה את מדינת ישראל. בלפור נהנה מהכרת טובה עצומה ביישוב היהודי החדש. ביקוריו בארץ עוררו התרגשות גדולה. רחובות נקראו על שמו. הוא הוזמן להניח את אבן הפינה לאוניברסיטה העברית. הבה נעניק תשובה להשחתת הריוקן ולקטשופ על הפסל: אנדרטה ענקית לבלפור, למשל בגן העצמאות בתל אביב, שתהיה מקום עלייה לרגל, ותיראה למרחקים. הבה נקבע שלט לרגליה, "תודה, בריטניה הגדולה, שהענקת לנו את הסיכוי". הבה לא נתבייש בשורשינו הקולוניאליים ובלבד שנסכים לחדול להתנהג כשליטים קולוניאליים. הזכות להתגונן אינה מצריכה את הנצחת ההרגלים, שהתחילו את המהפכה הציונית והנחילו לה את ניצחונה. הבה נלך בעקבות המדינאי בלפור, אשר האמין בצורך להיות פרגמטיים. ●

הציונות כקולוניאליזם

החודש, באוניברסיטת קיימברידג', באנגליה, סטודנטית פלסטינית השחיתה דיוקן של בלפור, שצויר ב-1914. זו לא הייתה הפעם הראשונה שפלסטינים התאנו לו. בנובמבר 2022 יצקו קטשופ על פסלו בבית הנבחרים בלונדון. יו"ר הרשות הפלסטינית כתב ב-2017, במלואת 100 שנה להצהרה, כי על בריטניה "לכפר על חטאו" של בלפור, שהעניק ארץ לז'לא לעם לא-לה. פלסטינים תבעו את בריטניה לדין בבית משפט בשכם. אבל יש הברל בין הקטשופ של 2022 להשחתה של 2024. זו האחרונה מתרחשת בעיצומה של מערכה גדולת-ממדים נגד הלגיטימיות של מדינת הלאום. יוזמיה מושחים את הציונות בצבעי הקולוניאליזם האירופי של שלהי המאה ה-19. כירוע לסטורנטים ישראלים ויהודים באוניברסיטאות מערביות, זה מכאבי רווקא מפני שיש בהעמדה הזאת ממש. הציונות ראתה את עצמה כתנועת התיישבות. היא השתמשה במינוח קולוניאלי קלאסי. הרצל, כאשר רצה ליצור את הכלים הפיננסיים הנחוצים, רשם בלונדון ב-1899 את ה"Jewish Colonial Trust", שתורגם ל"אוצר התיישבות היהודים". החלוצים כינו את עצמם "מתיישבים", את כפריהם הם כינו "יישובים" או "מושבות". אלה היו מונחים אלמנטריים לחלוטין של אירופים בארצות הפראים.